

Academic Focus

พฤศจิกายน 2560

สารบัญ

บทนำ	1
EEC คืออะไร	2
จุดเริ่มต้นของ EEC	2
เหตุใดรัฐบาลถึงให้ความสำคัญกับ EEC	4
เวียดนาม คู่แข่งสำคัญที่มีอาจมองข้าม	5
แนวทางการพัฒนา EEC	8
ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของ	8
โครงการ EEC ในมุมมองของนักวิชาการ	
บทสรุปและความเห็นของผู้ศึกษา	10
บรรณานุกรม	12

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th/library>

ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ความหวังใหม่เพื่อเศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืน

บทนำ

ท่ามกลางบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในภูมิภาคและในโลกปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสภาวะ การเมืองในต่างประเทศ ความไม่แน่นอนของนโยบาย เศรษฐกิจ อีกทั้งการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในระดับภูมิภาค อย่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่มีจุดมุ่งหมาย ผลักดันอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงาน ฝีมือได้อย่างเสรี ส่งผลให้บริษัทต่างชาติมีตัวเลือก ในการตั้งฐานการผลิตและกระจายสินค้าเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศเวียดนามที่ปัจจุบันได้กลายมาเป็น คู่แข่งทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ด้วยเศรษฐกิจ ที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดด และข้อได้เปรียบด้านแรงงาน จำนวนมากที่อายุยังน้อยและค่าแรงต่ำ รวมถึง ตำแหน่งที่ตั้งของประเทศ ทำให้ประเทศเวียดนามกลายเป็น ประเทศที่เนื้อหอมและกำลังถูกจับตามองในหมู่นักลงทุน ต่างชาติในขณะนี้ ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และข้ามผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ไม่ว่าจะเป็นกับดักรายได้ปานกลาง ความผันผวน ของเศรษฐกิจและการเมืองโลก ตลอดจนการแข่งขัน ด้านการค้าการลงทุนกับต่างประเทศ ประเทศไทย จำเป็นต้องเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งและ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ด้วยการยกระดับเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อน ด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงได้ริเริ่มโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ “ประเทศไทย 4.0” เพื่อให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำและเมืองที่น่าอยู่ของเอเชียที่จะช่วยสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน โดยได้กำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มเติมที่เชื่อมโยงกับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย ในเบื้องต้นครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง เนื่องจากตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดของภูมิภาคอาเซียนสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศจีนและอินเดียที่มีประชากรจำนวนมากและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง ขณะเดียวกันยังมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และยังเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ด้วยเหตุนี้โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ดังกล่าวจึงถูกคาดหวังให้เป็นการยกระดับ (สปริงบอร์ด) ของการลงทุนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยอย่างยั่งยืน

บทความนี้ต้องการนำเสนอข้อมูลในภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC ซึ่งกำลังเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจในสังคมปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นความหวังใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในยุคอุตสาหกรรม 4.0 พร้อมกันนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนา ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของโครงการ ตลอดจนศักยภาพในการดึงดูดนักลงทุน เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

EEC คืออะไร

โครงการ EEC ดังกล่าว เป็นการยกระดับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทยซึ่งต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard โดยครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา เพื่อดึงดูดการลงทุนและยกระดับรายได้ของประเทศ ผ่านการผ่อนคลายกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุนในพื้นที่ปกติ โดยในพื้นที่ EEC นี้ นักลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อีกทั้งภาครัฐจะมีการจัดสรรทรัพยากรลงในพื้นที่นี้เป็นกรณีพิเศษ อาทิ การลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความน่าดึงดูดของพื้นที่ในสายตาของนักลงทุน และเป็นการเพิ่ม Ease of Doing Business แก่ผู้ประกอบการให้ได้มากที่สุด (ณัชพล จรุงพิพัฒน์กุล, 2560)

จุดเริ่มต้นของ EEC

สำหรับจุดเริ่มต้นของโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC (Eastern Economic Corridor) นับได้ว่าเป็นการต่อยอดความสำเร็จจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard ที่เริ่มดำเนินมากกว่า 30 ปีที่แล้ว ในช่วงรัฐบาลของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ที่รัฐบาลได้กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ช่วยกันขับเคลื่อนการลงทุนครั้งใหญ่ในบริเวณเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard โดยจัดให้เป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ทุกคนจะมาร่วมกันพัฒนา มีการสร้างท่าเรือพาณิชย์น้ำลึกแห่งแรกของประเทศบริเวณแหลมฉบัง และใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมสำคัญต่าง ๆ ทั้งในส่วนของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี บริเวณมาบตาพุด ตลอดจนอุตสาหกรรมยานยนต์ในเขตชลบุรี เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค พลิกภาคตะวันออกของประเทศไทยให้กลายเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถก้าวขึ้นสู่การเป็นประเทศแนวหน้าในภูมิภาค นำไปสู่การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม 32 แห่ง โรงงานเกือบ 5 พันแห่ง ด้วยเงินลงทุนรวมกันกว่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์ จนได้ก้าวขึ้นเป็นศูนย์กลางในการผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์สำคัญ (Detroit of the East) รวมทั้งกลายเป็นศูนย์กลางการผลิตปิโตรเคมีที่มีขนาดใหญ่เป็น 1 ใน 5 ของเอเชีย จากความสำเร็จของการลงทุนดังกล่าว ส่งผลให้ระดับรายได้รวมของภาคตะวันออกสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จากเดิมที่มีสัดส่วนรวมกันเพียงร้อยละ 3.6 และ 10.3 ของ GDP ประเทศ และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ เมื่อปี 2525 ขึ้นเป็นร้อยละ 17.7 และร้อยละ 40 ในปี 2557 ทำให้รายได้ต่อหัวของคนที่อยู่ในภาคตะวันออกขยับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่เคยน้อยกว่าคนกรุงเทพฯ ร้อยละ 30 กลายเป็นมากกว่าคนกรุงเทพฯ ร้อยละ 26 กล่าวได้ว่า โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจประเทศไทยครั้งสำคัญ โดยอุตสาหกรรมยานยนต์และปิโตรเคมีที่สร้างขึ้นได้กลายเป็นฟันเฟืองหลักที่คอยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดึงดูดต่างชาติให้เข้ามาลงทุนและสร้างรายได้ให้ประเทศต่อเนื่องกว่า 30 ปี (กอบศักดิ์ ภูตระกูล, 2559)

โครงการ EEC ดังกล่าวจึงเป็นความหวังใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทยในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งตะวันออกให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน และเป็นเมืองที่น่าอยู่ อีกทั้งดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ (New S-Curve) เพื่อสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสินค้าและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ซึ่งคาดว่าอุตสาหกรรมใหม่นี้จะเป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (Growth engine) (รายละเอียดดังภาพที่ 1) โดยมีเป้าหมายหลักในการเติมเต็มภาพรวมในการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพผ่านกลไกการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการนโยบายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน (สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก, 2559)

ภาพที่ 1 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ที่มา: (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ) จาก <http://www.nia.or.th/nia/wp-content/uploads/2016/11/Capture2-768x440.jpg>

เหตุใดรัฐบาลถึงให้ความสำคัญกับ EEC

นับตั้งแต่ยุคแห่งความสำเร็จของ Eastern Seaboard เมื่อครั้งสมัยรัฐบาลของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ กล่าวได้ว่าส่งผลต่อเศรษฐกิจประเทศไทยให้เติบโตมาจนถึงทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยเริ่มชะงักงันและถดถอยลงมาโดยตลอด จากอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ร้อยละ 7-8 แต่หากไม่มีการกระตุ้นเศรษฐกิจจะร่วงลงมาเรื่อย ๆ เหลือร้อยละ 3-4 ต่างจากประเทศเพื่อนบ้านหลาย ๆ ประเทศที่มีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ โดยสาเหตุหลัก ๆ ประการแรกมาจากการขาดดุลยภาพจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาการส่งออกโดยมีสัดส่วนของรายได้มากถึงร้อยละ 70 และเมื่อมีปัญหาทางเศรษฐกิจโลกเกิดขึ้นจึงกระทบต่อการส่งออกให้ชะงักงันทันที ประการต่อมา สินค้าที่ประเทศไทยผลิตไม่มีความโดดเด่น ดังนั้น หากประเทศไทยไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้า หรือเกิดการคิดค้นนวัตกรรมที่จะช่วยสร้างมูลค่าและอุตสาหกรรมที่แข่งขันได้ในอนาคตอันใกล้ รายได้ในอนาคตจะค่อย ๆ ลดลง (รัฐบาลไทย, 2560) นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์เศรษฐกิจภูมิภาคไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาประเทศ ระบบคมนาคม ตลอดจนความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ที่มีจุดมุ่งหมายผลักดันให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือได้อย่างเสรี

เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ส่งผลให้บริษัทต่างชาตมีตัวเลือกในการตั้งฐานการผลิตและกระจายสินค้ามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายการลงทุนจากต่างชาติที่มีความโดดเด่นและเป็นที่จับตามองจากทั่วโลก และขณะนี้ประเทศไทยมีบริษัทเทคโนโลยีชั้นนำของโลกได้ย้ายฐานการผลิตสินค้าไฮเทคจากประเทศไทยไปยังประเทศเวียดนามแล้ว ด้วยข้อได้เปรียบด้านแรงงานจำนวนมากที่อายุยังน้อย และค่าแรงต่ำ อีกทั้งตำแหน่งที่ตั้งยังติดกับจีนและเป็นประตูสู่มหาสมุทรแปซิฟิก ตลอดจนนโยบายประเทศที่ชัดเจนในการก้าวขึ้นเป็น “โรงงาน” และ “ซิลิคอนวัลเลย์” ของเอเชีย ขณะที่ประเทศไทยกลับมีประชากรวัยแรงงานลดลงและค่าแรงที่มีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ด้วยเหตุนี้ โครงการ EEC จึงนับว่าเป็นโครงการสำคัญที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจและดึงดูดการลงทุนในอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งยกระดับพื้นที่เขตเศรษฐกิจภาคตะวันออกให้กลายเป็น “World-Class Economic Zone” เพื่อรองรับการลงทุนในอุตสาหกรรม Super Cluster และ อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ในอีก 20 ปีข้างหน้าแทนที่ Eastern Seaboard เดิม โดยมีการคาดการณ์ว่าการลงทุนใน EEC จะกระตุ่นให้เศรษฐกิจขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี สร้างการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมและบริการ 100,000 อัตราต่อปี สร้างฐานภาษีใหม่ไม่ต่ำกว่า 1 แสนล้านบาทต่อปี รวมทั้งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกว่า 10 ล้านคนต่อปี และสร้างฐานรายได้เพิ่มไม่น้อยกว่า 4.5 แสนล้านบาทต่อปี (สุทธิเกตุดี ทัดพิทักษ์กุล, 2560)

เวียดนาม คู่แข่งสำคัญที่มีอาจมองข้าม

ปัจจุบันประเทศเวียดนามถือว่าเป็นอีกตัวเลือกที่มีความโดดเด่นและเป็นที่จับตามองจากทั่วโลก ท่ามกลางประเทศกำลังพัฒนา ทั้งในด้านการลงทุนจากต่างชาติและการส่งออก เศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 6 ต่อปี การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม กอปรกับข้อได้เปรียบหลายประการ ยกตัวอย่างเช่น 1) ความพร้อมในด้านโครงสร้างประชากรวัยทำงาน และทรัพยากรมนุษย์ ในขณะที่ไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อีกทั้งแรงงานเหล่านี้ยังมีการพัฒนาฝีมืออย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับรูปแบบเทคโนโลยีการผลิตในยุคปัจจุบัน 2) ความสำเร็จของนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ “โดยเจตนา” ที่ทำให้ประเทศเวียดนามมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างก้าวกระโดดนับตั้งแต่ปี 2529 การเริ่มใช้ระบบเศรษฐกิจแบบกลไกตลาด ลดการผูกขาดของภาครัฐ และเพิ่มเสรีทางการค้าและการลงทุน ในภาคเอกชน ส่งผลให้เศรษฐกิจประเทศเวียดนามเติบโตอย่างรวดเร็วเฉลี่ยร้อยละ 9.6 ต่อปี ในช่วงปี 2528-2538 และยังคงเติบโตต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 6-7 ต่อปี จนกระทั่งปัจจุบัน โดยปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญของนโยบาย คือ การเปิดเสรีด้านการค้าและการลงทุน โดยในระยะเริ่มต้นรัฐบาลยกเลิกการกำหนดราคาสินค้าเกษตร คุ้มครองอาหาร และการควบคุมการผลิตและกระจายสินค้าเกษตร ทำให้ราคาสินค้าเป็นไปตามกลไกตลาด และเกษตรกรเริ่มมีผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น ปริมาณสินค้าเกษตรจึงเพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ และสามารถส่งออกได้ ส่งผลให้ประเทศเวียดนามกลายเป็นผู้ส่งออกข้าวและเมล็ดกาแฟอันดับ 2 ของโลก ต่อมาเมื่อรัฐบาลสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น การลงทุนจากต่างชาติไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก พร้อมกับกับการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาจึงส่งผลให้การจ้างงานในเวียดนามสูงขึ้น พร้อมกับความรู้ด้านเทคโนโลยี ที่กระจายสู่แรงงานชาวเวียดนาม ซึ่งความสำเร็จของนโยบายโดยเจตนา นี้ไม่ได้เพียงแต่การพลิกฐานะประเทศเวียดนาม

จากประเทศรายได้ต่ำให้กลายเป็นประเทศรายได้ปานกลาง แต่ยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอีกด้วย 3) ความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตที่ราคาถูก อันเนื่องมาจากการมีแรงงานที่มีจำนวนมากและค่าแรงที่ยังค่อนข้างต่ำ คล้ายกับประเทศจีนเมื่อเกือบ 20 ปีก่อนและ 4) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจการปกครองโดยระบบสังคมนิยม ทำให้รัฐบาลเวียดนามมีเสถียรภาพทางการเมืองสูง ส่งผลให้นโยบายการพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่อง (SCB Economic Intelligence Center, 2560) จากข้อได้เปรียบดังกล่าวทำให้ประเทศเวียดนามอาจก้าวมาเป็นคู่แข่งที่สำคัญของประเทศไทยในอนาคตข้างหน้า แม้กระทั่งในปัจจุบันมีบริษัทเทคโนโลยีชั้นนำของโลกบางบริษัทได้ย้ายฐานการผลิตสินค้าไฮเทคจากประเทศไทยไปยังประเทศเวียดนามแล้ว ดังนั้นหากประเทศไทยไม่เร่งพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีความเป็นไปได้ว่าประเทศเวียดนามจะสามารถแซงหน้าไทยด้วยมูลค่า GDP ที่สูงกว่าในอีกกว่าสามสิบกว่าปีข้างหน้า

ขณะที่ปัจจุบันทั่วโลกต่างให้ความสนใจในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเวียดนามโดยใช้ประเทศไทยเป็นเกณฑ์มาตรฐาน (benchmark) ซึ่งจากรายงาน Global Competitiveness Index 2016 ของ Deloitte กล่าวว่าระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ผลผลิตการผลิตในภาคอุตสาหกรรมของเวียดนามเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 49 ซึ่งเป็นอัตราเติบโตที่เร็วกว่าประเทศไทย และภายในปี 2563 ประเทศเวียดนามจะขึ้นไปอยู่อันดับที่ 12 แข่งหน้าประเทศไทยที่อยู่ในอันดับที่ 14 จากทั้งหมด 40 ประเทศ นอกจากนี้ จากรายงาน PricewaterhouseCooper (PwC) ยังคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจประเทศเวียดนามจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี 2593 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) จะมีมูลค่าสูงกว่าของประเทศไทยซึ่งมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับคงที่ โดยในภาพรวมศูนย์วิจัยเศรษฐกิจจากหลายสำนักทั่วโลก ต่างมีความเห็นตรงกันว่าประเทศเวียดนามจะสามารถเทียบเคียงและก้าวข้ามขีดความสามารถของไทยได้ในอนาคต (SCB Economic Intelligence Center, 2560) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้อัตราการเติบโตของจีดีพีของประเทศไทยลดลงในอีก 30 ปีข้างหน้า เกิดจากการที่ประเทศไทยกำลังเผชิญต่อภาวะขาดแคลนประชากรวัยทำงาน โดยมีการคาดการณ์ไว้ว่าอัตราการเพิ่มของประชากรไทยในปี 2593 จะติดลบร้อยละ 0.3 หมายความว่า อัตราการเกิดจะน้อยกว่าอัตราการตาย ซึ่งทำให้ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิต ขณะที่อุปสงค์ภายในประเทศก็จะชะลอตัวตามไปด้วย และวัยทำงานที่ลดลงอาจส่งผลให้ค่าแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (“คาดเศรษฐกิจไทยใหญ่เป็นอันดับที่ 25 ของโลกในปี 93 แต่พ่ายเวียดนาม”, 2560) นอกจากนี้ ผลการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก (GII) ประจำปี 2560 ยังพบว่าอันดับของประเทศเวียดนามในปีนี้ขยับขึ้นจากปีก่อนแซงหน้าประเทศไทย โดยจากอันดับที่ 59 ขึ้นเป็น 47 ขณะที่ประเทศไทยจากอันดับที่ 52 ขึ้นมาเป็น 51 ซึ่งเป็นที่น่าจับตามองมากกว่าเหตุใดประเทศเวียดนามกลับกลายเป็นประเทศที่มีการเติบโตทางนวัตกรรม อย่างก้าวกระโดดแซงหน้าประเทศไทยในเวลาอันรวดเร็ว (WIPO, 2016-2017)

สอดคล้องกับความเห็นของ EIC ธนาคารไทยพาณิชย์ ที่มองว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเวียดนามจะสร้างโอกาสการเป็นคู่ค้ากับประเทศไทยในช่วง 10 ปีต่อจากนี้ แต่เมื่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเวียดนามได้ถูกพัฒนาอย่างเต็มที่หลังจากปี 2025-2030 เมื่อโครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมไฮเทคและการก่อสร้างระบบสาธารณสุขยุคใหม่ของประเทศเวียดนามแล้วเสร็จตามเป้าหมาย ศักยภาพการแข่งขันของประเทศเวียดนามจะถูกปลดล็อก เงินทุนต่างชาติจะไหลเข้าสู่ประเทศเวียดนามเพื่อสร้างฐานการผลิตแห่งใหม่ในภูมิภาคเอเชีย เมื่อนั้นประเทศเวียดนามจะก้าวขึ้นเป็นคู่แข่งที่สำคัญ ซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องปรับ

กลยุทธ์เพื่อรับมือกับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาเทคโนโลยีที่รัฐบาลเวียดนาม ได้ให้ความสำคัญ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 อย่างเช่น อุตสาหกรรมเทคโนโลยียานยนต์ เทคโนโลยีชีวภาพ และธุรกิจสตาร์ทอัพ ที่ได้ทับซ้อนกับกลุ่มอุตสาหกรรม เป้าหมายของประเทศไทยในแผนไทยแลนด์ 4.0 รายละเอียดดังรูปที่ 2 (SCB Economic Intelligence Center, 2560) ดังนั้น เพื่อให้ประเทศไทยกลับมามีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและหลุดพ้น กับดักรายได้ปานกลาง ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและปรับกลยุทธ์ เพื่อเตรียมรับมือจากการแข่งขันโดยเฉพาะภายในภูมิภาคโดยมี EEC เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ

ภาพที่ 2 เวียดนามคู่ค้าหรือคู่แข่ง

ที่มา: SCB Economic Intelligence Center จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/3479>

แนวทางการพัฒนา EEC

สำหรับแนวทางการลงทุนในระยะ 5 ปีแรก (2560-2565) เป็นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และการลงทุนสนับสนุน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายสอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 อันประกอบไปด้วย 5 อุตสาหกรรมเดิมที่ประเทศไทยมีศักยภาพต่อยอด (First S-Curve) คือ ยานยนต์สมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และเชิงสุขภาพ การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ และการแปรรูปอาหาร กับ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) คือ หุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม การบินและโลจิสติกส์ เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพดิจิทัล และการแพทย์ครบวงจร ภายใต้กรอบการลงทุนร่วมภาครัฐและเอกชน วงเงิน 1.5 ล้านล้านบาท ครอบคลุมพื้นที่นำร่อง 3 จังหวัด ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา โดยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมนับเป็นสัดส่วนใหญ่ของงบลงทุนทั้งหมด เพื่อยกระดับคุณภาพ และเพิ่มการเชื่อมต่อภายในประเทศและภูมิภาคมากขึ้น ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ อีกทั้งสนับสนุน การเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและโลจิสติกส์ของเอเชียในอนาคต ซึ่งจะประกอบด้วยการก่อสร้าง รถไฟความเร็วสูงและรถไฟรางคู่ การก่อสร้างถนนมอเตอร์เวย์ 3 เส้นทาง การก่อสร้างท่าเรือมาตาพุดระยะที่ 3 การก่อสร้างท่าเรือแหลมฉบัง การก่อสร้างท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ การขยายสนามบินอู่ตะเภาให้เป็นสนามบินเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ รัฐบาลยังทุ่มเงินลงทุนมูลค่ากว่า 5 แสนล้านบาทเพื่อสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม และอีก 2 แสนล้านบาทเพื่อพัฒนาเมือง 5 แห่ง ได้แก่ ฉะเชิงเทรา พัทยา อู่ตะเภา ระยอง และศรีราชา เพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ ยกระดับการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ เป็นศูนย์การวิจัยและพัฒนาและกระจาย ความแออัดจากกรุงเทพฯ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2559, น.10)

ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของโครงการ EEC ในมุมมองของนักวิชาการ

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ให้ความเห็น ในงานสัมมนาสาธารณะทีดีอาร์ไอ เรื่อง “เช็คเครื่องยนต์ อีอีซี พร้อมขับเคลื่อนไทยแลนด์ 4.0?” ว่านโยบาย ส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ถือได้ว่าเป็นนโยบายเศรษฐกิจที่ดีที่สุด ของรัฐบาลนี้ สามารถตอบโจทย์การพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ได้ตรงจุดที่สุด เป็นรูปธรรม และมีพื้นที่เป้าหมาย ที่ชัดเจน อีกทั้งพื้นที่ EEC ยังเป็นฐานอุตสาหกรรมที่สำคัญเดิม สามารถต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมได้หลายด้าน จึงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูง แต่อย่างไรก็ดี ยังคงมีอีกหลายด้านที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะในเรื่อง ของการถ่ายทอดเทคโนโลยีเข้าสู่ประเทศซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

ทั้งนี้ ผลจากการศึกษาของทีดีอาร์ไอพบว่า โครงการ EEC จะประกอบไปด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการอำนวยความสะดวกในการลงทุน และด้านการดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรม เป้าหมาย โดยในส่วนของด้านโครงสร้างพื้นฐานนั้นมีโครงการสำคัญได้แก่ สนามบินอู่ตะเภา รถไฟรางคู่ และมอเตอร์เวย์ ซึ่งคาดว่าจะได้รับการพัฒนาตามแผนที่วางไว้ ส่วนรถไฟความเร็วสูง เมืองใหม่ และมหาวิทยาลัยระดับโลกยังอาจเป็นความท้าทายและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้ยาก ทั้งนี้ รัฐบาลควรลงทุน

โครงสร้างพื้นฐานอย่างรอบคอบและเลือกเฉพาะโครงการที่คุ้มค่าและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ขณะที่ด้านการอำนวยความสะดวกในการลงทุนเพื่อคลายปัญหาด้านกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค และการให้บริการของรัฐที่ขาดความเป็นเอกภาพนั้น รัฐบาลควรถอดบทเรียนใน EEC มาขยายผล ทั้งการปฏิรูปกฎระเบียบของรัฐ และการให้บริการประชาชนอย่างครบวงจร เพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์ จากโครงการมากที่สุด ในส่วนของด้านการดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายนั้น สิทธิประโยชน์ ทางภาษีจะช่วยดึงดูดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายได้บ้าง แต่มีต้นทุนสูงและประสิทธิผลจำกัด ขณะที่อุตสาหกรรมที่น่าจะมีการลงทุนมากคือ สาขาที่ประเทศไทยสามารถสร้างความได้เปรียบเมื่อเทียบกับคู่แข่ง เช่น อุตสาหกรรมเดิมที่ลงทุนอยู่แล้ว ได้แก่ การท่องเที่ยว ยานยนต์และชิ้นส่วน และบริการสุขภาพ ขณะที่อุตสาหกรรมใหม่ได้แก่ การซ่อมบำรุงเครื่องบิน (MRO) โลจิสติกส์ และอโดเมชัน ทั้งนี้ การวัดความสำเร็จ ของโครงการควรจะวัดจากความสามารถทางเทคโนโลยีของประเทศและทักษะแรงงานไทยที่เพิ่มขึ้นมากกว่า การวัดด้วยมูลค่าการลงทุนในพื้นที่ โดยการดึงดูดการลงทุนที่ได้ผลและได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต้องอาศัย การออกแบบ “แพคเกจ” จูงใจรายสาขาแบบครบวงจร ทั้งการสนับสนุนการวิจัย การพัฒนาทักษะแรงงาน และการแก้ไขกฎระเบียบไม่ใช่แค่การลดภาษี แต่จะต้องมีการวิจัยและการพัฒนาแรงงานทั้งระบบ ดึงสถาบันการศึกษาให้ผลิตแรงงานรองรับความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมายและให้สถาบันการศึกษา และสถาบันการวิจัยของรัฐไปร่วมวิจัยและพัฒนา กับบริษัทข้ามชาติ เพื่อซึมซับเทคโนโลยีให้เข้ามาเป็นของคนไทย รวมทั้งการตั้งสถาบันวิจัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมซึ่งปัญหาท้าทายในระยะยาวจะเป็นเรื่องของการขาดแคลนน้ำ โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ดังนั้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำจึงเป็นเรื่องยากเนื่องจากมีแหล่งน้ำจำกัด นอกจากนี้ปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนแรงงานฝีมือ ก็นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนา อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

สอดคล้องกันกับความเห็นของเดวิด สุขกำเนิด อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้ให้ความเห็นว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งหากว่ารัฐบาลต้องการจะผลักดัน นโยบายนี้ให้สำเร็จ จำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขสำคัญ 4 ข้อ ได้แก่

1. การพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเป็นการปิดจุดอ่อนของการพัฒนาอีสเทิร์นซีบอร์ดเดิมที่มีการลงทุน เป็นจำนวนมาก แต่กลับถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่มากนัก
 2. การพัฒนาเชิงพื้นที่ ควรที่จะพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อม
 3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่ผ่านมาประชาชนในพื้นที่อีสเทิร์นซีบอร์ดยังไม่ได้ประโยชน์ จากการพัฒนาโดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
 4. ความไว้วางใจ ซึ่งเป็นจุดที่เปราะบางมาก โดยเฉพาะความชัดเจนเรื่องผังเมือง ซึ่งมีรายละเอียด หลายประการที่จะต้องแสดงให้เห็นประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ โดยภาครัฐจะต้องกำหนดพื้นที่อนุรักษ์อย่างชัดเจน ห้ามอุตสาหกรรมเข้าไปเด็ดขาด การลงทุนจะต้องทำให้มั่นใจว่าไม่ก่อมลพิษสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากว่ารัฐบาล ไม่สร้างความชัดเจน จะเป็นแรงกดดันที่สำคัญต่อรัฐบาล (“ทีดีอาร์ไอแนะรัฐชูเทคโนโลยีเคลื่อนอีอีซี”, 2560)
- อย่างไรก็ดี ในเรื่องของการพัฒนาเทคโนโลยีและการดึงดูดคนเก่งระดับโลกเข้ามาช่วยในการถ่ายทอด เทคโนโลยี เพื่อก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันนั้น The Global

Talent Competitiveness Index 2017 (Talent and Technology) ได้ให้แนวทางปฏิบัติสำคัญ (Key Actions) ไว้ดังนี้ (Bruno Lanvin and Paul Evans, 2016)

ระดับประเทศ การศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปมากสุดเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะความสามารถของคนในประเทศด้วยการเรียนรู้เชิงโครงงานและเชิงประสบการณ์ ขณะเดียวกันควรพัฒนาโครงการฝึกงาน รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนตลาดแรงงานให้มีความยืดหยุ่น มีนโยบายการจ้างงานที่พร้อมปฏิบัติตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคธุรกิจต้องมีความแข็งแกร่ง

ระดับองค์กร ควรมีการลงทุนด้านการเพิ่มทักษะอย่างต่อเนื่องให้กับบุคลากร ตลอดจนมอบโอกาสการอบรมจากประสบการณ์จริงให้กับบุคลากรรุ่นใหม่รวมถึงให้อิสระแก่บุคลากรเหล่านั้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนความยืดหยุ่นในการทำงาน

ระดับบุคลากร ควรเพิ่มทักษะให้กับตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้ระยะยาวตลอดชีวิต นอกจากนี้ควรสร้างเครือข่ายข้ามพรมแดน และมีสปิริตในการทำงานร่วมกัน

บทสรุปและความเห็นของผู้ศึกษา

จะเห็นได้ว่าโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ดังกล่าว จึงเปรียบเสมือนเป็นความหวังใหม่เพื่อเศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืน จากการศึกษาที่เศรษฐกิจประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก กอปรกับการที่สถานการณ์การแข่งขันทั่วโลกมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ จากความเห็นในมุมมองของนักวิชาการข้างต้นที่มีต่อปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนา EEC นั้น อาจสรุปได้ว่าหัวใจสำคัญหลัก ๆ ที่จะไปสู่ความสำเร็จประกอบไปด้วย 1) การเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตกลุ่มอุตสาหกรรมในกลุ่มคลัสเตอร์ต่าง ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) การยกระดับศักยภาพสินค้าและพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมการผลิต โดยธุรกิจไทยจะต้องสามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ซึ่งมีการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบโจทย์ความต้องการของโลก 3) นโยบายการจ้างงานที่มีความยืดหยุ่น รวมถึงการให้แรงจูงใจที่ดีสำหรับคนเก่ง ๆ หรือผู้ประกอบการจากต่างประเทศ และ 4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการศึกษาที่ดี ตามมาตรฐานสากลและมุ่งสู่ด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งแม้ว่าในขณะนี้ประเทศไทยจะมีการส่งเสริมที่มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษา แต่ก็กล่าวได้ว่ายังไม่ตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจในการพัฒนาประเทศได้ โดยปัญหาสำคัญในขณะนี้คือการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะความเชี่ยวชาญ รวมไปถึงความรู้ในด้านการจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้ในเรื่องของการออกแบบสินค้าผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์ การตลาด การค้าขายผ่าน e-Commerce ฯลฯ

เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโลกของเราในปัจจุบันกำลังเข้าสู่ยุคของการขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจนวัตกรรม ยิ่งจำเป็นต้องเร่งพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขันให้ทัดเทียมประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นคู่ค้าของประเทศไทยมาแต่ช้านานอย่างประเทศเวียดนามที่คาดการณ์กันว่าในอนาคตการเติบโตทางเศรษฐกิจอาจแซงหน้าประเทศไทย และกลายเป็นคู่แข่งอย่างเต็มตัวด้วยข้อได้เปรียบหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างประชากรวัยแรงงานจำนวนมากที่มีประสิทธิภาพและค่าแรงที่ต่ำ นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและมุ่งเน้น

ด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรเร่งเพิ่มผลิตภาพแรงงานและพัฒนาแรงงานให้มีทักษะ มีสินค้านวัตกรรมที่หลากหลายทางชีวภาพและโดดเด่นด้วยเอกลักษณ์ ตลอดจนมีระบบเศรษฐกิจที่เปิดกว้าง และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจด้านเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อเป็นเป้าหมายการลงทุนที่มีคุณภาพ ตลอดจนดึงดูดคนเก่ง ระดับโลกให้เข้ามาช่วยในการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยที่โครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) จะเป็นความหวังใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยยุค 4.0 ในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ ส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพิ่มการจ้างงาน ยกกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ ของประชาชน เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ของประเทศอย่างแท้จริง

จัดทำโดย

นางรติมา คชนันท์

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

โทร. 0 2244 2071, 0 2244 2065

โทรสาร 0 2244 2058

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กอบศักดิ์ ภูตระกูล. (19 กรกฎาคม 2559). กรุงเทพฯธุรกิจ. ทำไมต้องมีโครงการ Eastern Economic Corridor.

สืบค้น 1 ตุลาคม 2560 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638337>

ณัชพล จรูญพิพัฒน์กุล. (28 มีนาคม 2560). ธนาคารแห่งประเทศไทย. EEC หัวรถจักรการลงทุนใหม่แห่งทศวรรษ.

สืบค้น 3 ตุลาคม 2560 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640761>

ทีดีอาร์ไอแนะรัฐชูเทคโนโลยีเคลื่อนอีอีซี. (3 ตุลาคม 2560). กรุงเทพฯธุรกิจ, น. 2.

ผู้จัดการ. (28 กุมภาพันธ์ 2560). คาดเศรษฐกิจไทยใหญ่เป็นอันดับที่ 25 ของโลกในปี 93 แต่พ่ายเวียดนาม

ca.1.com เหตุประชากรวัยทำงานหด. สืบค้น 12 ตุลาคม 2560 จาก <http://www.manager.th/StockMarket/ViewNews.aspx?NewsID=9600000020660>

รัฐบาลไทย. (29 มีนาคม 2560). ศธ.ประชุมสัมมนาจัดทำแผนจัดการศึกษาแบบบูรณาการเพื่อรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC).

สืบค้น 28 กันยายน 2560 จาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/2701>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (พฤศจิกายน 2559) รายงานหลัก

แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้น 26 กันยายน 2560

จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6381

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2559). เขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่ออนาคตของ

ASEAN. สืบค้น 10 ตุลาคม 2560 จาก http://www.boi.go.th/upload/content/BOI-book%202016-EEC-EN-TH-20161129_88126.pdf

สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. (29 พฤศจิกายน 2559). โครงการพัฒนา

ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ. สืบค้น 12 ตุลาคม 2560 จาก <http://www.eeco.or.th/th>

สุทธิเกตุดี ทัดพิทักษ์กุล. (26 กรกฎาคม 2560). EEC ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก.วารสารส่งเสริม

การลงทุน. 28 (7). น.8.

SCB Economic Intelligence Center (EIC) Outlook. (24 เมษายน 2560). จับตาเวียดนาม คู่ค้าหรือ

คู่แข่งไทย ในทศวรรษหน้า. สืบค้น 1 ตุลาคม 2560 จาก <http://www.scbeic.com/th/detail/product/3479>

_____. (27 เมษายน 2560). นโยบายโดยเหมย-กยูงแจสู่ความสำเร็จของเวียดนาม. สืบค้นจาก https://www.scbeic.com/th/detail/file/product/3452/epahpofp41/Outlook_TH_Q2_2017.pdf

ภาษาต่างประเทศ

Bruno Lanvin and Paul Evans. (2016, December). **The Global Talent Competitiveness Index 2017 Talent and Technology**. Retrieved April 25, 2017 from http://www.gtci2017.com/documents/GTCI_2017_web_r3.pdf

Soumitra Dutta, Bruno Lanvin, and Sacha Wunsch-Vincent. (2016). **The Global Innovation Index 2016**. Cornell University, INSEAD, WIPO. Retrieved September 1, 2017 from <http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-yii-2016.pdf>

_____. (2017). **The Global Innovation Index 2017**. Cornell University, INSEAD, WIPO. Retrieved September 10, 2017 from <http://w.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-gii-2017.pdf>

ภาพอ้างอิง

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ สืบค้น 25 กันยายน 2560 จาก <http://www.nia.or.th/nia/wp-content/uploads/2016/11/Capture2-768x440.jpg>

SCB Economic Intelligence Center (EIC) Outlook. (24 เมษายน 2560). จับตาเวียดนาม คู่ค้าหรือคู่แข่งไทยในทศวรรษหน้า. สืบค้น 1 ตุลาคม 2560 จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/3479>